

Підсекція «СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНО– ПСИХОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ МАЙСТЕРНОСТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Бабіна І. С.

студентка 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 053 «Психологія», ФПСР

Керівник: Гудімова А. Х.

доктор філософії зі спеціальності 053 Психологія,
доцент кафедри соціальної психології ФПСР

Реалії сучасного життя спонукають до пошуку нових підходів до якісної зміни стану всієї системи освіти в Україні, що має відповідати сучасному розвитку економіки й готувати фахівців до інноваційної діяльності.

З урахуванням новітнього підходу до освіти, зокрема дистанційного навчання зросла потреба в оновленні методики навчання. Рівень професіоналізму молодого спеціаліста залежить не лише від базових знань з обраного фаху, а й від уміння вибудовувати соціальні контакти, грамотно висловлювати думки, володіти на високому рівні фаховою лексикою, взаємодіяти з міжнародними організаціями, бути конкурентоспроможними в обраному напрямку діяльності.

Введення дистанційного навчання у практику роботи і, як наслідок, складності освоєння нових форм спілкування викликали необхідність концентрації уваги на розробці

напрямоків психологічного супроводу педагогів та тих, хто навчається в освітній діяльності в незвичних умовах [2].

Зміст теоретичної готовності вчителя передбачає: аналітичні, прогностичні, проектні, рефлексивні вміння. Зміст практичної готовності вчителя має у складі: мобілізаційні, інформаційні, розвиваючі, орієнтаційні, перцептивні вміння, навички змістовного педагогічного спілкування.

Отже, модель професійної компетентності включає такі компоненти, як емоційно–вольовий, мотиваційно–ціннісний, когнітивний, комунікативний і креативно–діяльний. Професійна компетентність постає як системна освіта, що включає у собі низку компонентів, що є різними видами компетентностей, які у свою чергу, теж є складовими в системі освіти.

З огляду на загальні характеристики зазначених компетентностей можливо надати такі коментарі:

– спеціальна компетентність – має на меті розуміння змісту та володіння загальними принципами професійної діяльності на високому рівні, можливістю проєктувати та формувати напрями подальшого професійного розвитку вчителя;

– соціальна компетентність – здатність до реалізації та всебічного оволодіння напрямками спільної (групової, кооперативної) взаємодії, а також прийомами професійного спілкування, що реалізуються на різних рівнях. Також, важливим є забезпечення відповідальності за отримані результати праці (оцінка досягнень учнів, налагодженого контакту з батьками, обмін досвідом із колегами тощо);

– особистісна компетентність – володіння прийомами особистісного самовираження та саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості;

– індивідуальна компетентність – володіння прийомами самої реалізації та розвитку індивідуальності в рамках професії, готовність до професійного зростання, здатність до

індивідуального самозбереження, неохочість до професійного старіння, вміння організувати раціонально свою працю без перевантажень часу і сил, здійснювати працю без втоми і навіть з освіжаючим ефектом [1, С.15].

Важливого змісту набуває адаптація викладачів до навчання в дистанційних умовах. Для того, щоб полегшити адаптацію та вмотивованість педагогів на результат, виходячи з індивідуально-педагогічних властивостей, запроваджуються такі курси: «Загальна педагогіка», «Педагогіка», «Педагогічна майстерність майбутнього вчителя», що є провідними в системі педагогічної підготовки майбутнього вчителя. Вони концентрують у собі методологічні й теоретичні положення педагогічної науки, основні питання організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі та спрямовані на формування у майбутніх учителів готовності (теоретичної, практичної, психологічної) до здійснення соціально-педагогічних функцій учителя [4].

Варто враховувати, що педагогічна майстерність у структурі особистості:

- система, що здатна до самоорганізації, провідним чинником є гуманістична спрямованість на досягнення певного результату;

- наявність професійної компетентності, як основи високого рівня професіоналізму в діяльності, самоорганізації та саморегуляції;

- орієнтованість на самовдосконалення через призму реалізації педагогічних здібностей особистості;

- орієнтованість на внутрішній потенціал, знання та здібності, бажання накопичення більшого практичного та теоретичного досвіду.

Дистанційне навчання виступає як інноваційна технологія, що оновлюється відповідно до розвитку технологічного процесу, впровадження у зміст діяльності нових програм та інструментів взаємодії – при

обміркованому та структурованому підході сприяє досягненню високого рівня навчальних результатів у школярів й розвитку відповідальності, самостійності та наполегливості; водночас, у вчителів встановлюється потреба у накопиченні професійного досвіду, трансляванні власних педагогічних досягнень та набутті нових професійних компетенцій у змісті взаємодії з учнями та колегами.

Постає важлива проблема підготовки якісних навчально–методичних матеріалів нового зразка, які розміщуватимуться у електронних навчальних курсах (ЕНК). Електронний навчальний курс (ЕНК) – це комплекс навчально–методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організації індивідуального та групового навчання з використанням інноваційних педагогічних та інформаційно–комунікаційних технологій [3].

Професійно–педагогічна підготовка має забезпечувати базу, фундаментальну підготовку вчителя, формувати в нього бажання та вміння постійно поповнювати та оновлювати свої професійні знання.

Застосування особистісно орієнтованого підходу до процесу навчання тягне за собою принципову зміну характеру взаємин між учителем і учнем. Наявність суб'єкт–суб'єктної взаємодії між учасниками освітнього процесу притаманна більшості сучасних педагогічних технологій.

Впровадження дистанційної освіти в практику роботи, як наслідок, складність оволодіння новими формами спілкування викликали необхідність зосередити увагу на розвитку психологічного супроводу викладачів і тих, хто навчається в освітній діяльності в незвичайних умовах.

Продуктивне педагогічне спілкування в умовах дистанційної освіти відбувається за умови організації педагогічного процесу на демократичних засадах, якісної технічної складової, уміння використовувати необхідні засоби дистанційної освіти, позитивного ставлення вчителя

до учнів, захоплення спільною діяльністю всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.

Література

1. Бабіна І. С., Кириченко О. М. Теоретичні основи становлення майстерності вчителя в умовах дистанційного навчання. *Матеріали до 78-ї студентської наукової конференції. Секція «Факультету психології та соціальної роботи». Підсекції, «Психологія», «Соціальна робота та соціальні теорії»*. Одеса, 1–3 черв. 2022 р. Одеса: Видавництво «Друк Південь», 2022. С.12–18.
2. Бойко Г. Розвиток професійної майстерності викладача вищої школи упродовж життя. *Посібник неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2022. № 5. С.89–96.
3. Галяк І. Тьюторська майстерність – основа викладача вищої школи. *Посібник наукові інновації та передові технології*. 2021. №2. С.12–15.
4. Дубасенюк О. Розвиток педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва засобами цифрових технологій в умовах неформальної освіти. *Науковий вісник*. 2019. №1. С.101.
5. Краснюк І. С., Данілова О. С. Вплив дистанційного навчання на психоемоційний розвиток молодших школярів. *Психологічне і соціальне благополуччя особистості та населення в умовах пандемії Covid-19: теорія і практика : зб. матеріалів наук. – практ. інтернет-конф.* Одеса, 9 квіт. 2021 р. Одеса: ОНУ, 2021. С.50–53.